

דינאלה אשכנזי

איזון חוזר

הטירוף וטרף קל

אדם מ'נבל מוכאבר פרץ לדלת פתוחה בארמון הנציב, נטל סכינימיטבח וניסה לשסף את גרונה של פעוטה. חולהינפש כמוכן. גם החייל המצרי, שטבח בישראלים בראס בורקה, לקה בנפשו. הירדני שניסה לחצות את הגבול לפני שבועיים היה משוגע. אמר פעם חיים ויצמן שכדי להיות ציוני צריך להיות משוגע. האם בימים טרופים כאלה חייב רוצח של ציוני משוגע להיות מוסלמי מטורף?

...ומלאו את הארץ

פירות וירקות ביול הזול הניבו מרד של 0.9%. העברת השוק הסיטונאי ממרכז תל-אביב לאזור מזבלת חירייה אמורה להקטין את פער התווך; עשייה לפתוח את ה"פלוונטר" האמיתי בחקלאות — כיצור להתפטר מפרי עמלם של יהודים המתעקשים לחיות מן הארמה ולא מן האוויר. שמעתי מציניקן הכפר שמטע האפרסקים שלנו, הגובל בנחל לכיש הוא בין הטובים באזור. לא צריך להוביל את הפרי לשוק. אפשר לזרוק ישר לוארי. אבל מה עושים עם

פורצי גדר דמיונית

חוטי התייל היחידים ב"מכלאות" פתח תקווה מצוירים כדי הרמיון הרמוני על כרווי המפגנים עצמם. לעומת זאת, בית הספר האיזורי בקרבת בית מוקף בשני שערים חשמליים, גדרות תייל סביב-סביב, ושומר חמוש בפתח; יוצאים לטייל בקבוצות ואד רוק בליווי מוזיין. לא מעט יהודים בארץ הזאת, לוא דווקא ביש"ע, חיים מאחורי גדרות ושערים דומים. אין כפר ערבי בכל המרחב, ועל אחת כמה וכמה בית-ספר ערבי, המוקפים גדר דומה, כי הטרור היא דרך הדיסטרית.

גרמניה מעל הכל ויהודי

על הסכין

הפרופ' מנחם שטרן ז"ל נרצח ברקירות סכין בעמק המצלבה בלב הבירה. לא מזמן, בירושלים המיוחסת נראו צליינים גרמנים צוהלים, שחגגו את יום ההולדת ה-100 של אדולף היטלר. בין שירי הנוסטלגיה היו בבתנת-הרכבת של ירושלים אפשר לראות יהודים, וכאשר הם יהודי ניתן מן הסכין. מה רוצים מהגרמנים שכה מתגעגעים למראות יהודים עולים לרכבות? בסך הכל, הם מריחים רם יהודי ממרחקים; עם יד על הלב, יש סיכוי טוב לחוות ביהודי מתבוסס ברמו בבירת ישראל.

אופקים צרים

במשך 19 חודשים, ישבו גיבורי הגלבוץ על הגדר וצפו בהתנכלויות ב"אוסטיידן"

שרהחקלאות אברהם בן-עז

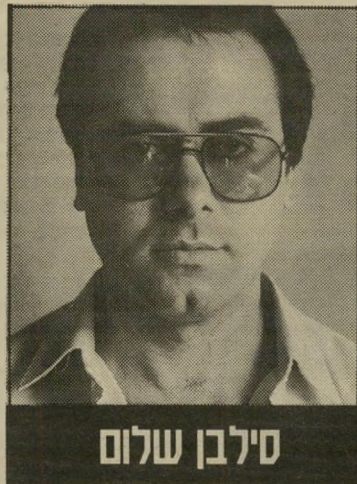
פתיחה, הפלוונטר בחקלאות: העברת האבטחים מהמקשה הישר לחיריה

מזרחית לקו הירוק. התנועה הקיבוצית מאמינה שחבריה הם התגלמותו של "היהודי החדש": ארמה, גם ארמת ארץ-ישראל, שיכרת למי שמעבד אותה, אם הוא חקלאי יהודי, ואם פלאח ערבי. הצעות וחבלות ביצרות ובשרות של היהודים החדשים" הוציאו את תושבי הגלבוץ מגדרם ומשערי ישוביהם, כדי להבהיר לפלסטינים היכן הגבול: הכפריים לא ישבו לבטח, אם לא ייטיבו להבחין בין יהודי חדש, היושב בנחות על נחלתו, ויהודי כובש חובש-כיפה, היושב מעבר לקריאה. השכנים שלכם בגלבוץ לא טעו בכתובת, חברים: יהודי, כאשר הוא מהווה "פרובוקציה" בעיני הערבים והמפעל הציוני כולו, קורא תגר על ההגמוניה המוסלמית במרחב. בעיני יריבנו, אין שום קו המפריד בין ישוב חדש של היהודי הישן דוגמת העיר עמנואל וישוב ישן של היהודי החדש, דוגמת קיבוץ בית אלפא. צר לי, אבל כולנו מיעדים ל"ישוב חדש" מעבר לקו האופק.

מניפולציה כאמביציה

זה התחיל יום אחד, לאחר ההצבעה על התוכנית. ב-15 במאי 1989, היום שבו התחיל להמלחמה הפסיכולוגית.

באותה עת שהה דויד לוי הרחק בניכר, אבל יודע-דבר מיהרו לקבוע בפסקנות: "הצבעתו של לוי אינה סוף פסוק. מיד עם בואו ארצה הוא ייפגש עם ראש-הממשלה, ויישנה את דעתו." כשנחת לוי בארץ והודיע שאת דעתו אינו משנה, קבעו יודע-הדבר, שזו רק שאלה של מחיר. קצת עיסוי לאגו הפגוע, הבטחה לשתפו בעניינים, והכל יהיה בסדר. מה רבה היתה המיהתם של "היודעים" למישמע הודעתו של לוי ביציאתו מלישכת ראש-הממשלה: "עכשיו הבנתי טוב יותר, עד

סילבן שלום

כמה חמורה התוכנית. "היודעים" לא יתרו. ימנו את בן-אלישר לשר, והכל יסדר. באותה עת רבו השמועות על מיפגשים משולשים, שנועדו לתיאום עמדות והופעות משותפות. המבינים אמרו אז, כי עד שלא יראו את המודעות על הופעת השלושה יחד, הם פשוט לא מאמינים. עם פירסום המודעות, כשהיה ברור שלי כבר חצה את הקווים, הוכן היער הבא.

הניסיון להפרד ומשול" עבר לשרון. שמיר יימן את שרון ללישכתו, כדי לתאם את מועד ישיבת-המרכז, ואולי לשמוע ממנו רמז על פשרה אפשרית. זה שעד אז הודיעו מקורי בי ראש-הממשלה, כי שרון הוא סרטן שיש להרחיקו, לא הפריע לשמיר לעשות ככל יכולתו, כדי לפרק את השלישייה.

"הם עוד מסוגלים לגנוב לנו את התנועה", הודיעו בזעם המקורבים, "לא נאפשר לשרון ולמורעי הארס את הליכוד. שניהם על הכוונת להרחק מהממשלה." כשזה לא עזר, החל מסע-לחצים כבר על חברי-המרכז. מדי יום הוזמנו כ-100 חברים ללישכת ראש-הממשלה. הם יצאו משם פחות משוכנעים משכנסו. שיחות-טלפון רצו לכל רחבי הארץ, כדי לשכנע את החברים לתמוך בתוכנית, ולהזהירם לבל ילכו לכנס של "המורדים". יותר מ-300 חברי מרכז לא יהיו שם, הם הודיעו.

כדי לחזק את הסברה הזאת פורסם, דווקא בכוקרו של הכנס, סקר של מינה צמח, ברבר אופן הצבעתם של חברי-המרכז. פירסום הסקר באותו הבוקר נועד לאותת לחברי-המרכז, שלא כדאי להם להמר על מפסידנים. אך מה לעשות וחברי המרכז לא נשמעו

לאזהרות ולאיומים. מה רבה היתה הפתעתם של "יודעי הדבר", כשיותר מ-1000 איש גרשו את האולם, בעוד מאות ניצבים בחוץ, מבלי יכולת להיכנס. רובם לא חברי-מרכז, קבעו נציגי-התיקשרות בטון סמכותי. כאילו שהם מכירים אותם. אבל ההבנה שלהם לא מוגבלת לזיהוי הפרצופים. רוב חברי-המרכז הנוכחים כאן הם אנשי שמיר-ארנס התומכים בתוכנית. "איך אתם יודעים, שאלתי בתמי" הה. "מה זאת אומרת אידן? ענו לי, "יש לנו כאן ציטוטים של אנשים המאשרים זאת."

זה עוד כלום. בפרשנות, למחרת, כתבו כולם, בצורה אחידה, כאילו החל מסע-הנסיגה של השלישייה. "החלה הוחילה מהעץ", נכתב. ואני, שקרוב לאירועים, לא הרגשתי, לא הבחנתי ולא שמעתי. היתכן?

התחלה הנסיגה, כך כותבים, נובעת מהר-גשת השלישייה, שבאמתחתו של שמיר מצוי רוב מוחץ. מה אני אגיד לכם. מצדדי, שיכתבו כולם עד כמה גדול שמיר ועד כמה ענק יתרונם. זאת כל עוד האמת הפוכה לחלוטין. אני רק מקווה שהרבר לא ישפיע על הלכיי-הרוח. בעצם, אני בטוח שזה לא ישפיע. כי מה שעומד על הפרק הוא הנושא הגורלי ביותר לכל אחד מאיתנו הגר במדינה הזאת. מה שעומד על הפרק הוא האם נוכל לחיות כאן חופשיים בארצנו גם בעוד 10 שנים. וזאת שאלת השאלות. המפתח לתשובה נמצא בידיכם, חברי-המרכז. בהצלחה.

אל: חב

עוד ימים ספורים נפגש בסינרמה. אני מאמין שאזכה לפנות אליכם מעל הבימה: מיכסת שעות-הריון תיגזל וודאי כולה עלי ידי נאומיהם של ראש-הממשלה ושרי הלי-כוד. משום כך אני מנצל בימה אחרת. זו שהוענקה לי על-ידי העיתון, על מנת לשגר אליכם קריאה של הרגע האחרון.

כאשר החל הוויכוח על טיבה של יוזמת רבין-שמיר נטשו תומכיה בסקטיקה מתוח-כמת. מי כמוהם ידע עד כמה קשה "למכור" את סגולותיה ולהלל את מעלותיה. הרי הם עצמם התקשו להסתיר את חששותיהם. שר-החוץ, משה ארנס, סיפר למאזיניו שבי-ועדת-החקירה-הביטחון של הליכוד עד כמה הוא "מורא ומתוסכל"; השר משה ניסים, הידוע כמי שמנע מהפרוה מילולית, הגדיר עצמו כנאום פומבי כ"אפוף חרדה" מפני סכנת התוכנית; אפילו ראש-הממשלה, יצחק שמיר, קבע כנכות כי התוכנית צופנת "סכ-נות רבות".

מן הטעם הזה העדיפו מצדדי היוזמה להימנע מוויכוח ענייני, ובחרו לפעול ברוח האימרה. ההגנה הטובה ביותר היא החרדה. קרי, אם חסיוחלילה יעז המרכז לדחות את התוכנית — יתפטר ראש-הממשלה והשיל-טון יעבור מיד לשמעון פרס!

אמנם השכיל ראש-הממשלה שלא לרמוז אפילו על כוונת התפרטות כלשהיא, אולם מקורבים ומקורבי-מקורבים יצאו דחופים לסניפי-התנועה על מנת ללחוש שם בפנים קודרות, כי אם תידחה היוזמה: "קלה ונחרצה עם ראש-הממשלה ללכת לנשיא". התרגיל עבר. בגדול. החששות האמיתיים — גורל ירושלים, סכנת האינתיפאדה, השתלטות אש"ף — כל אלה הושלכו לקרן זווית. את מקומם תפשו סוגיות הרוח-גורל כגון: המרכז יכונס, אם לא? תהיה הצבעה, או רק סיכום דיון? ומה שיהיה או לא יהיה, יהיה ב-2 ביולי או דווקא ב-4? והאם יתפטר או שמא יימלך בעדת?

עד לפני ימים אחרים היתה יד הטקטיקה